

För- och grundskoleförvaltningen
Gymnasieförvaltningen

2021-07-12
Vårt dnr: 2021/00523

u.remissvar@regeringskansliet.se
anna.osterlund@regeringskansliet.se
betankande@elanders.com

Remissvar avseende Nationell plan för trygghet och studiero Ds 2021:13

(Dnr U2021/02670)

Mora kommun är en av remissinstanserna till utredningen Nationell plan för trygghet och studiero och beretts tillfälle att yttra sig enligt nedan.

1. Sammanfattning

- Mora kommun tillstyrker en tydligare terminologi för begreppen trygghet och studiero.
- Mora kommun avstyrker en förtydligande av reglering av det systematiska kvalitetsarbetet.
- Mora kommun avstyrker förslag om föreläggande av huvudmannens åtgärder.
- Mora kommun tillstyrker förslaget att Skolinspektionen ska vara motpart vid överklagande samt att tydliggöra huvudmannens ansvar vid klagomålshantering.
- Mora kommun välkomnar framtagande av stödmaterial för skolors kommunikation med vårdnadshavare när det gäller trygghet och studiero.
- Mora kommun tillstyrker att det tas fram kompetensutveckling till personal.
- Mora kommun tillstyrker framtagande av stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavarna och att rektor får ett uttalat ansvar att informera om ordningsregler.
- Mora kommun tillstyrker att mobiltelefoner endast ska användas efter lärarens instruktion.
- Mora kommun tillstyrker förslaget att skolan ska ges större möjligheter att omhänderta mobiltelefoner.
- Mora kommun tillstyrker förslag som syftar till att förbättra skolans beredskap att agera i svåra situationer.

2. Allmänna synpunkter

Mora kommun välkomnar utredningen som helhet men vill betona att de förslag som syftar till att stärka det förebyggande arbetet är särskilt viktiga. En väl fungerande skolmiljö med varierande undervisning som anpassas utifrån elevernas behov innebär att åtgärder av ingripande karaktär kan undvikas. Det viktigaste arbetet sker i klassrummet där ledarskapet är avgörande för trygghet och studiero. Det vore önskvärt att utredningen innehållit mer förslag riktat mot det främjande arbetet gällande ledarskapet i klassrummet.

Rektor och elevhälsans yrkesgrupper har en viktig del i att utveckla det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet i hela skolorganisationen och bör lyftas i arbetet.

De förtydligande och förbättringar i skollagen som föreslås kan i de bästa fall leda till ökad trygghet och studiero men kan även leda till ökade dokumentationskrav och arbetsbörda utan att påverka trygghet och studiero.

Utredningens förslag

5.2 Ansvaret för det förebyggande arbetet inom trygghet och studiero och terminologin förtydligas

---

Förslag: Det ska anges i skollagen att alla elever ska tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero. Med studiero ska avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det bedrivs ett förebyggande arbete på skolenheten som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

6.2 Reglering av det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas

---

Förslag: Det ska anges i skollagen att huvudmannen och rektorn utöver att följa upp utbildningen även ska analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Mora kommun avstyrker förslaget.

Det finns en påtaglig risk att det följs av ökade dokumentationskrav vilket ger en ökad arbetsbelastning. Huvudmännens systematiska kvalitetsarbete styrs inom ramen för målstyrning och där finns *Allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete* att förhålla sig till. I det systematiska kvalitetsarbetet ingår analys, uppföljning och insatser.

6.3 Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta

---

Förslag: Ett föreläggande för en huvudman att fullgöra sina skyldigheter ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Mora kommun avstyrker förslaget som kan innebära en inskränkning i det kommunala självstyret. En annan möjlig konsekvens är att förslaget blir kostnadsdrivande då beslut om åtgärd skiljs från finansiering.

6.4.2 Skolinspektionen ska alltid vara motpart när myndighetens beslut överklagas

---

Förslag: När ett beslut av Statens skolinspektion överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt skollagen ska Skolinspektionen alltid vara motpart i domstolen.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

7.2 Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshantering

---

Förslag: Det ska i skollagen tydliggöras att en huvudman inom skolväsendet ska ta emot och utreda klagomål mot utbildningen och ha skriftliga rutiner för detta. Det införs vidare krav på att huvudmannen aktivt ska verka för att rutinerna är kända bland elever, vårdnadshavare och personal. Huvudmannen ska skyndsamt göra den utredning som behövs för att kunna hantera klagomålet och därefter på lämpligt sätt återkoppla till den som har framfört klagomålet. Statens skolinspektion ska endast få utreda klagomål mot en utbildning inom skolväsendet om huvudmannen har fått möjlighet att hantera klagomålet och se till att nödvändiga åtgärder vidtas, eller om det finns särskilda skäl. Om Skolinspektionen inte utreder ett klagomål mot en utbildning inom skolväsendet därför att huvudmannen inte har fått möjlighet att hantera klagomålet, ska myndigheten överlämna klagomålet till huvudmannen.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

Det finns dock en risk att förslaget avseende att alla klagomål först ska hanteras av huvudmannen skulle innebära ökade kostnader för mindre kommuner, däribland Mora kommun. Klagomålshanteringens skulle behöva utvecklas och bli mer omfattande eftersom det skulle innebära en ökning av antalet klagomål för huvudmannen att utreda.

Om formuleringen ”huvudmannen ska aktivt verka för att rutinerna är kända” innebär att uppmuntra klagomål riskeras att den viktiga direkta dialogen angående elevens utveckling och lärande minskar till fördel för att finna fel i skolan.

7.3 Det ska tas fram stöd för skolors kommunikation och samarbete med vårdnadshavare

---

Förslag: Statens skolverk ska ges i uppdrag att ta fram informationsmaterial som skolor kan använda i sin kommunikation med vårdnadshavare om vilka rättigheter och skyldigheter som skolan respektive vårdnadshavare har. Syftet med materialet ska vara att stödja ett väl fungerande samarbete mellan skola och vårdnadshavare.

Mora kommun välkomnar förslaget.

8.2 Lärare och rektorer ska få bättre tillgång till befintligt stöd när det gäller trygghet och studier.

Förslag: Statens skolverk ska tydliggöra och förstärka sin kommunikation när det gäller vilket stöd som finns för lärare och rektorer i deras arbete med att såväl förebygga som upprätthålla trygghet och studiero.

Mora kommun välkomnar förslaget.

Mora kommun anser dock att Skolverkets uppdrag även ska omfatta skolhuvudmännen för att hålla samman styrkedjan.

8.3 Det ska tillhandahållas kompetensutveckling för elevassistenter och resurspersonal.

Förslag: Statens skolverk och Specialpedagogiska skolmyndigheten ska ges i uppdrag att tillhandahålla kompetensutveckling för elevassistenter och annan resurspersonal.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

Förslaget bör utvecklas så att kompetensutveckling ges till den skolpersonal som rektor bedömer omfattas av utbildningens innehåll och som behöver utbildningen för att fullgöra sitt arbete på bästa sätt.

9.2 Elevernas delaktighet i arbetet med ordningsreglerna ska säkerställas och hur de följs ska följas upp

---

Förslag: Det ska även fortsättningsvis vara rektorn som beslutar om skolans ordningsregler, men det ska tydliggöras att eleverna ska vara delaktiga i både utarbetandet och i uppföljningen av ordningsreglerna. Det ska även klargöras att i uppföljningen av ordningsreglerna ingår att följa upp hur dessa följs och att analysera de bakomliggande orsakerna till uppföljningens resultat. Ordningsreglerna och hur dessa följs ska följas upp regelbundet på varje skolenhet.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

9.3 Mobiltelefoner ska endast användas efter lärarens instruktion när undervisning pågår

---

Förslag: I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid undervisningen endast förekomma – efter lärarens instruktion i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller – som stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd enligt 3 kap. skollagen. Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl. Beslut om reglerat mobilanvändande i undervisningen och undantag från ett sådant beslut ska som huvudregel inte behöva dokumenteras och ska inte kunna överklagas genom förvaltningsbesvär.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

Det finns dock många olika digitala verktyg, till exempel surfplattor och smarta klockor vilket innebär att ett vidare begrepp för elektronisk utrustning än mobiltelefoner bör användas.

10.4 Ökade möjligheter att omhänderta mobiltelefoner

Förslag: I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisning få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga störningar i undervisningen. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i samband med att undervisningspasset har avslutats för eleven.

Rektorn, en lärare eller handledare ska även få omhänderta en mobiltelefon eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning av någon som inför eller efter en idrottslektion befinner sig i ett omklädningsrum, dusch eller ett annat liknande utrymme. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast i nära anslutning till att eleven har lämnat utrymmet.

Rektorn eller en lärare får även i andra fall omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning för att förebygga kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a § brottsbalken eller annan kränkande fotografering eller filmning. Ett sådant föremål ska återlämnas till eleven senast när skälet för omhändertagande har upphört.

I förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt fritidshemmet ska rektorn få besluta att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid skoldagens början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorn eller en lärare ska få besluta om undantag för en enskild elev om det finns särskilda skäl.

Nu aktuella omhändertaganden ska inte behöva dokumenteras. Det ska anges i kollagen att den befogenhet som rektorn, en lärare eller en handledare vid fjärrundervisning har att från en elev omhänderta föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna, även innefattar en befogenhet att omhänderta föremål som används på ett sätt som är kränkande för elever eller personal.

Rektorn eller den som rektorn har bestämt ska skyndsamt anmäla till Polismyndigheten om ett föremål som har omhändertagits kan antas bli förverkat på den grunden att det har använts som hjälpmedel vid brott.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

Det finns en risk att förslaget kan leda till ökad dokumentation och därmed ökad arbetsbörda. Eventuellt ökade konflikter med elever och vårdnadshavare. Stöd-

och informationsmaterial behövs arbetas fram.
Vidare begrepp för elektronisk utrustning än mobiltelefoner bör användas.

11.4 All skolpersonal ska ha allmänna befogenheter för att säkerställa trygghet och studiero

---

Förslag: Det ska framgå av skollagen att all skolpersonal ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Det ska uttryckligen anges att dessa åtgärder innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar [...] Det ska liksom hittills uttryckligen anges i skollagen att en åtgärd enligt ovan endast får vidtas om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter

---

Mora kommun tillstyrker förslaget.

11.5 Stöd till skolans personal att agera i svåra situationer

---

Förslag: Statens skolverk ska få i uppdrag att ta fram ett stöd för skolans personal när det gäller deras befogenhet och ansvar att agera i svåra situationer

---

Mora kommun tillstyrker förslaget.

12.4 Tillfälliga placeringar ska vara enklare att genomföra

Förslag: Det ska anges i skollagen att en rektor vid tillfällig omplacering inom skolenheten får besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp. Förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen ska inte behöva vara uppfyllda inför ett sådant beslut. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig omplacering inom skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor. Rektorn ska få besluta att tillfälligt placera en elev på en annan plats inom huvudmannens organisation om det inte är tillräckligt ingripande med tillfällig omplacering inom skolenheten, det på grund av andra omständigheter inte är möjligt att genomföra eller det är nödvändigt med hänsyn till andra elevers eller skolpersonals säkerhet. Rektorn ska också vid en tillfällig placering utanför den egna skolenheten få besluta att eleven ska ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp, även om förutsättningarna för sådan undervisning enligt 3 kap. skollagen inte är uppfyllda. Kravet på att det ska finnas synnerliga skäl för att en tillfällig placering utanför den egna skolenheten ska få gälla under längre tid än två veckor ska tas bort. Åtgärden ska dock fortfarande inte få gälla för en längre tid än fyra veckor.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

12.5.1 Det ska vara tydligt att en elev kan stängas av omedelbart när säkerheten bedöms hotad

---

Förslag: Det ska förtydligas i skollagen att en elev i grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning kan stängas av från utbildningen, utan att mindre ingripande åtgärder först har prövats, om andra elevers eller skolpersonals säkerhet bedöms hotad. Skollagen ska även ändras på så sätt att det, i stället för att utgöra en förutsättning för ett beslut om avstängning av en elev i grundskolan, specialskolan och sameskolan, ska vara en skyldighet att erbjuda eleven kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. En elev i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning ska fortfarande kunna stängas av helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper. En sådan elev ska också fortfarande kunna stängas av om eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande, eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling eller elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero, men det ska i dessa fall vara en förutsättning för avstängning att syftet med andra åtgärder inte uppnåtts.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

12.5.2 Det ska bli enklare att besluta om avstängning i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna

---

Förslag: I de frivilliga skolformerna ska rektorn kunna fatta beslut om att stänga av en elev under som längst två veckor under ett kalenderhalvår utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska även kunna stänga av en elev från viss utbildning med praktiska inslag i de frivilliga skolformerna under som längst två veckor utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen. Rektorn ska kunna fatta sådana beslut på samma grunder som huvudmannen och ska få besluta att besluten ska gälla omedelbart. De nya beslutsbefogenheterna ska inte kunna delegeras till någon annan. Rektorn ska informera huvudmannen när rektorn har fattat ett beslut om avstängning. Huvudmannen ska bara vara skyldig att samråda med socialnämnden inför ett beslut om avstängning av en elev i de frivilliga skolformerna om avstängningen omfattar mer än två veckor under ett kalenderhalvår och eleven är under 18 år. Socialnämnden ska informeras om ett beslut om en kortare avstängning i skolformerna om eleven är under 18 år.

Mora kommun tillstyrker förslaget.

14.3 Konsekvenser för kommunerna

Utredaren slutsats är att förslagen är kostnadsneutrala. Det saknas kostnadsberäkningar i utredningen vilket gör det svårt att värdera utredarens slutsats. Mora kommun befarar att några av förslagen kan leda till kostnadsökningar vilket innebär att det är viktigt att redovisa kostnadsberäkningarna. Mora kommun befarar kostnadsökningar inom områdena ökad klagomålshantering och ökade dokumentationskrav.

Mora 2021-07-12

Inga-Lena Spansk
Skolchef

Lena Rowa
Gymnasiechef

**MORA
KOMMUN**